

Mi történt a vakvilágban

Levél a vakokról azoknak, akik látnak!

Ezzel a mottóval hívogatta a debreceni Csokonai Színház az április 10.-én megtartott Helen Keller emlékműsorra az érdeklődőket. A zsúfolásig megtelt Horváth Árpád teremben Dr. Nagy Sándor a Látássérültek Észak-alföldi Regionális Egyesületének elnöke köszöntötte a nézőket. Köszöntőjében elmondta: "Helen Keller 2005-ben lett volna 125 éves. Ennek emlékére készült akkor ez az emlékműsor, amelynek előadásán most Önök is megjelentek.

A darab ötletgazdája Dr. Szabó Miklós, a Fehér Bot Alapítvány elnöke. Szerkesztette: Holba Andrea, az Alapítvány Helen Keller Támogató Szolgálatának vezetője. Rendezte: Rózsa Dezső. Előadók: a Látássérültek Irodalmi Baráti köre.

Az előadás az elmúlt nyolc évben az egész országot bejárta. Meghívást kaptak a határon túlról is, Parciumból. Legutóbb az Egyenlő Bánásmód Hatóság konferenciájának záró rendezvényén mutatták be. Minden színházi előadás után új élményekkel leszünk gazdagabbak. Megismerhetjük embertársaink viselkedéseit, gondolkodásait, cselekedeteit. Azonosulhatunk azokkal, illetve elutasíthatjuk azokat.

Mivel ez a darab egy rendkívül különös személy életét mutatja be, óhatatlanul is általánosításokhoz vezethet. Erősítheti egy adott csoportról kialakult pozitív és negatív előítéleteket. Bízom abban, hogy ez ma nem fog megtörténni. Remélem, az a meggyőződéssel hagyják el a nézőteret, hogy minden ember egyenlő. Mindenki előtt nyitva áll az érvényesülés lehetősége, ha van akarata, kitartása.

Helen Keller nem azért volt olyan nagyszerű ember, mert siketvakként élte le életét. Az ő nagyszerűsége a küzdelmében, a munkájában mutatkozik meg. Az előadás célja a "másság" megismertetése és elfogadtatása, a pozitív és negatív előítéletek felszámolása. Köztünk is van okos és kevésbé okos, szorgalmas és kevésbé szorgalmas, jó szándékú és kevésbé jó szándékú, tehetséges és kevésbé tehetséges ember. Mint ahogyan ez Önökre is jellemző. Tehát az embert ne a mássága, hanem a magatartása alapján fogadják el, vagy utasítsák el!"

Az előadás végén Rózsa Dezső megköszönte a színház dolgozóinak, hogy lehetőséget adtak az emlékműsor bemutatására, a nézőknek pedig az érdeklődést, a nyitottságot. Az általa elmondott tanmeséből megtudhattuk, hogy mindenki más, mindenkinek vannak jó és kevésbé jó tulajdonságai, azt kell csak észrevenni, hogy a kevésbé jó tulajdonságunkat is használhatjuk olyan cselekedetre, amely építi, szépíti környezetünket, társadalmunkat.

Az előadást a nézők vastapssal jutalmazták.

Tükörben a vers, tükörben a költő

Weöres Sándor

Szerencsére idén sem maradt el a már 1997 óta, minden év áprilisában megrendezett szavalóverseny. Az országos eseményt most is a VGYHE szervezte meg az év negyedik hónapjának harmadik hétvégéjén.

Kilenc óra körül volt, indulnom kellett. Kinn az idő gyönyörű, állapítottam meg a tényt az ablakon át kihajolva. Csábítóan hívogatott a természetbe a napsugár. Nem kirándulhattam, sétálgathattam, feladatom más volt ezen a hétvégi napon. A Hermina útra siettem ünnepelni a költészetet, öltözékem is erről árulkodott.

10 órakor, amikor átléptem a Vakok Állami Intézetének küszöbét, nagy nyüzsgés fogadott a Kultúrtermében, ahol a versmondók valamint a közönség gyülekeztek. A versenyzők mármár ismerősként köszöntötték egymást - igen, jutott nekem is az üdvözlő szavakból. A szervező stáb és a zsűri személyei sem változtak, - rendben van így, hiszen az adott nap teljesítményei döntenek majd az értékelésnél.

Miután befejeződött a regisztráció, és mindenki elfoglalta helyét, Bereczkné Bihari Erzsébet, a házigazda köszöntötte a résztvevőket. A VGYHE elnöke, Borai Botond és Scuchk Antal, a VGYHE elnökségi tagja szintén üdvözölte az egybegyűlteket. Rendszerint sor került a Tisztelt zsűri bemutatására: Erdős Márta, az

MVGYOSZ hangos-könyvtárának munkatársa, Kovács Edit, magyar szakos tanár és Tarján Péter, színész hallgatták meg a produkciókat. Nagy taps fogadta a családtagnak számító "bírákat", akik örömmel tettek eleget a felkérésnek most is.

A kötelező költemények előadásával vette kezdetét a verseny. Idén a száz éve született Weöres Sándor művei közül lehetett választani. Bár igen ismertek és közkedveltek a költő gyermekversei, a 16 fős mezőny főként a komolyabb költeményekből szemezgetett. Elhangoztak többek között az Alkonyi felhők, az Öregek, az Anyámnak, A kutyá, a Paprika Jancsi szerenádja, a Kismadár, az Év vége, a Majom ország, Vonzás, A nő, Mária siralma, Hazatérés, és a Kihajolni veszélyes. Véleményem szerint a színes előadásmód jellemezte a produkciókat.

A versenynek viszont még korántsem volt ezzel vége. Néhány perc szünetet követően ki-ki kedvenc versével járult a zsűri és a közönség elé. Két Arany János balladát, néhány Petőfi Sándor művet, Babits Mihályt, sőt saját költeményt is hallhatott a résztvevő hallgatóság. 16 előadótól 32 saját lelki köntössel felöltöztetett vers született.

A szavalatokat a zsűri pontok segítségével értékelte, amelyek alapján eredményt hirdetett. Az első helyen Kerékgyártó Lászlóné végzett, aki

Ócsáról érkezett, és a közönség díját is kiérdemelte. Tóth Péter Pál és jómagam megosztva a másodikak lettünk, a harmadiknak járó jutalmat pedig a miskolci Nagy Béláné kapta meg. Sós Györgyné, a szavalóversenyek rendszeres, és legidősebb versmondója kiemelkedő teljesítményét a zsűri különdíjjal honorálta.

Kora délután véget ért a megméretetés, az izgalmak és a szavalatok sora. Tarján Péter rövid értékelésében kiemelte, hogy mióta ő zsűritag, a legszínesebb verseny részese lehetett. Egyetértek véleményével én is, és szívből gratulálok minden versenyzőnek.

Kovács Judit

Kirándulás-kihívás

Az utazás, országjárás sok élményt, szórakozást, új ismereteket nyújthat, sőt felejthetetlen, szép emlékeket szerezhetsz számunkra. A látássérült embereknek ugyanakkor külön erőfeszítést jelent a mindig új, ismeretlen körülményekhez való alkalmazkodás. Ezekre fókuszálva szeretném bemutatni a VGYHE Turista Szakosztályának 2013. 04. 27-én lezajlott dunántúli kirándulását.

Autóbuszunk a Vértes alján haladt Nyugat felé, mivel Mórt és környékét kívántuk bejárni. Idegenvezetőnk, Pécka Marika jól felkészülten, kedves egyéniségének megfelelően ismertette a látnivalókat. Az utasok egy része kísérő, főként családtag: házastárs, élettárs, szülő, gyerek. Akad egy-két régi munkatárs vagy barát. Az összeszokott "párok" már egy kézzel tudnak jelet adni, hogy le, vagy fel kell lépni. Nehéz terepen a csapat eleje figyelmeztet: pocsolya, árok, behajló ág stb., és a hír szárnyra kap s eljut a sor

végére. Probléma akkor van, ha valakinek a kísérője hirtelen megbetegszik, vagy a látó családtag már nem tud többé jönni. Ilyen esetben a tagság idáig még mindig talált megoldást a helyzet kezelésére.

Utunk első állomása a Bakony lábánál fekvő Ácsteszer nevű falu meglátogatása volt. Itt született 1799-ben Tancsics Mihály. Apja telkes jobbágy, azaz jó módú parasztgazda volt, ahogy 1848 után hívták őket. A szép nagy parasztkonyha a két oldalán egy-egy szoba. A kísérők figyelmeztetése most az volt: hajtsd le a fejed! A ház az akkor élt alacsonyabb termetű emberek számára készült. A konyha XIX. századi cserépedényekkel, fakanalakkal, nagy sütőlapáttal és mángorlóval (vasalást helyettesítő eszközzel) volt felszerelve. A kályhából a füst a gerendában lévő részen távozott. Az egyik szobában a család életét bemutató bútorokat ismerhettünk meg: asztalt, mellette lócéval,

magas támlájú ágyat, bölcsőt, sublótót, rokkát. A másik szobában található képek, idézetek, könyvek, újságok nagyon életszerűen mutatták be egy tevékeny, érdekes ember pályáját. Táncsics Mihályt nem elégítette ki a paraszti munka, kitanulta a takácsmesterséget, majd 20 éves korában otthagya szülőfaluját, segédtanító lett. A tanítóképzőt is elvégezte, de már a politika felé fordult egyre inkább. Európai körutazást tett, Lipcsében kiadatta könyveit. Hazatérve sajtóper, börtön várta radikális nézetei miatt. Szerencséjére csak egy évet kellett várnia, hogy elérkezzen élete legszebb napja, amikor 1848. március 15-én a forradalmi tömeg kiszabadította börtönéből. Korábbi és későbbi radikális nézeteit mutatják a szabadságharc idején írt újságcikkei. Az egyikben azt írta, hogy Jellasicsot el kell fogni, ki kell végezni, de aki vele tart, mindenkit. A Bach korszakban a halálos ítélet elől 8 évig háza pincéjében bujkált. A kiegyezéskor kegyelmet kapott és lehetősége volt újra újságot írni, politizálni. Képviselőnek is megválasztották. Korát meghaladó kommunisztikus nézetei miatt támadások keresztüzébe került. 1872-től nincs jövedelme, könyöradományokból szegényen, vakon tengette életét 1884-ben, 85 éves korában bekövetkezett haláláig. Egy törekvő, erős akaratú, meggyőződéséhez híven ragaszkodó ember életpályája szomorúan fejeződött be.

Mi tovább robogtunk, hisz várt ránk - már csak a falak magassága miatt is - a nap tetőpontját jelentő Csókakő vára. Lelkes várbarátok hordták a köve-

ket, hogy az utókor ne romhalmazzon, hanem égbenyúló falakat, a múlt-ról mesélő bástyákat. Helyi idegenvezetőnk is nagy lelkesedéssel, a vár és a település iránt érzett szeretettől áthatva mesélte el az erődítmény múltját. A tájárjárás után kezdték építeni, a Csák nemzetség birtokolta, majd a Károly Róbert életét megmentő Tamás vitéz. A Rozgonyiak gyönyörű gótikus palotát, kápolnát, lépcsősort, kaputornyot építettek. Tulajdonos volt még Kanizsai Orsolya és szerelmese, majd férje, Nádasdy, a Fekete Bég. A XVI. században a híres törökverő Bakics Pál barbarként (kapu védművet) emelt. A török idők egyetlen jelentős eseménye volt az 1601. évi nagy keresztény győzelem, melyben a magyar nemesség és a végvári vitézek színe-java részt vett. Az újabb török uralom csak 1687-ben ért véget. Ekkor a Habsburgok hadi szállítója, a Hofburg család vette meg, de nem lakott benne. Idegenvezetőnk most egy újabb múltidéző regébe kezdett. Elterjedt az a hír, hogy kincseket ástak el a várban. Elindultak az emberek közletről és távolról, s bontották, bontották a falakat, hogy megtalálják a csodát. Ez azonban senkinek sem sikerült, csak romhalmazzá tették a hajdan büszke várat. Az erődítmény 1995-ig aludta Csipkerózsika-álmát. Ebben az évben alakult meg a Várbarátok Társasága, akik komoly elhatározással és nagy erőfeszítéssel próbálják újraépíteni Csókakő várát, amely "az idő vas foga és a kincseket kereső kapzsi emberi kéz pusztítása nyomán" majdnem megsemmisült.

A vár bejárása jelentette számunkra erőfeszítésünk tetőpontját, ügyességünk bizonyítását. A kapun még könnyű volt besétálni, megsejmelni a hármas védelmet: a jól helyre állított felvonóhidat, a függőlegesen leereszthető vasrácsot s a kétszárnyú erős fa ajtót. A belső udvart a Rozgonyiak terméskövekkel rakták le, el lehet képzelni, milyen kellemetlen a göröngyös köveken járni. Még nehezítette dolgunkat, hogy nem vízszintesen, hanem rézsűsen voltak lerakva, hogy le tudjon folyni a csapadékvíz. Az alsó szinten őrszobák, istállók, kazamaták, pincék voltak. A fellegvárban láttuk az öregtoronyot, amelynek alján volt a börtön. A tetején ciszterna gyűjtötte össze az esővizet. Az árnyékszéknek külön aknát építettek ki a tetőtől a fal aláig. A felső szintre jutást nehezítette a végtelennek tűnő, nyikorgó, hirtelen irányt váltó falépcső, az imbolygó, hiányos korlát és az erős szél. A fal tetejéig már kevesebben jutottak fel, csak az elszántak dacoltak a meredek lépcsősorral s a fent már viharos erősségű széllel. Aki feljutott akár kísérője segítségével is, nem csak a látványnak örülhetett, hanem annak is, hogy egy nehézségen úrrá lett, megint győzelmet aratott. Sajátos problémáinknak itt adok helyet, mivel az egy napos kirándulásról szóló beszámolóba jobban belefér. Ezért itt említtem meg, hogy ha valahol ott alszunk, nehéz megtalálni magát a gyakorlatlan embernek: hol a kapcsoló, merre van a mosdó, a szobában hogy helyezkedik el az asztal, az ágy, a szekrény. A mi turistáink már készséget szereztek e téren, s

ez segítséget jelent az élet más területein is.

Utolsó állomásunk Mór városa volt. Itt a szép, barokk stílusú Lambergkastélyt látogattuk meg. Az épületet 1762-ben kezdték építeni, de már 1 év múlva, majd 1810-ben lezajlott földrengések komoly kárt tettek az épületben. Az újabb tragédia 1945-ben következett be, mikor a bevonuló szovjet csapatok kivégezték az akkori tulajdonost, Szécsen Miklós grófit és feleségét. 2 kiskorú gyermekük maradt árván. A kastélyt kirabolták, több ezer kötetes könyvtára elveszett. Az 1950-60-as években szociális otthon majd iskola működött itt. A '70-es években kezdték felújítani, hogy helyet adjon különböző kulturális intézményeknek. Ma a parkban szökőkút szórja a vízsugarakat. Ott jártunkkor nagy ifjúsági verseny zajlott. Az épület állandó kiállítása a Móri Emléktár és Művészeti Kiállítás. Ennek részeként megtekintettük a hangulatosan berendezett, az 1900-as évek elejét tükröző "sváb szobát és kamrát". Érdekes volt a Mór múltját bemutató helytörténeti kiállítás, melyben helyet kapott az 1848. december 30-án lezajlott móri csatát bemutató terepasztal. Perczel Mór nem tudott győzni egyebek közt a városlakók német-barátsága miatt. A magyar kormány Debrecenbe menekült. Emlékszobát rendeztek be a város híres szülötteinnek: Zimmermann Ágoston biológusnak és a kiváló pénzügyi szakembernek, Wekerle Sándornak, aki háromszor volt miniszterelnök a dualizmus idején. Szemet gyönyörködtetőek vol-

tak - vagy tapinthatók - a népmesei motívumokat, falusi házat, lovas szánt, 4 ökrös szekeret ábrázoló fafaragások. Csak a látó társak figyelhették meg Vasarely ajándékba adott háromdimenziós képeinek un. szitanyomatait.

A várostól búcsúzóban az "Ezerjő" pincesoron a vörös bort saját és a kirándulást szervezők, támogatók egészségére fogyasztottuk el.

Balázs Éva

Kézzel fogható művészet mindenkinek

A Szépművészeti Múzeum már számos tapintható tárlatot, kiállítást hozott létre látássérülteknek, segítve ezzel megismerni testközelből a művészetek sokféleségét.

Az európai esélyegyenlőségi naphoz kapcsolódóan május 2-23. között különleges tárlatot nézhetett a kíváncsi szem, és foghatott meg a kéz. A múzeum egyik kiállítóterében a Kézzel Fogható Alapítvány kiállítása volt látható. Önkéntes látássérült vezetők segítettek eligazodni azoknak az érdeklődőknek, akik bekötött szemmel, kizárva így a vizualitás lehetőségét, kézzel tapintották és érintették a műalkotásokat. Látó és fogyatékossgal élő művészek tárgyai egymás után sorakoztak az asztalokon, mindegyik mellett pontírással rövid ismertetőket közöltek. A műalkotásokból nem derült ki, hogy ki fogyatékkal élő és ki nem az. Erre csak akkor derült fény, ha valaki figyelmesen végighallgatta a tárlatvezetőket, vagy végigolvasta a rövid ismertetőket. Kerámia, porcelán, textil, kő, és még hosszasan sorolhatnám a felhasznált anyagokat. A szemnek, a kéznek és a lélek-

nek bármiből lehetséges szépet, esztétikumot, érdekeset létrehozni. A sokféleség, az egyéni látásmód és megoldások tették valóban különlegessé a tárlatot. Szabadságot adott a tapintás, az érintés, személyességet pedig az élő szó.

Május 2-án, Sándor Erzsébet újságíró vezetésével ünnepélyes megnyitót tartottak. A gálaműsoron Soltész Miklós, a Nemzeti Erőforrás Minisztérium szociálpolitikáért felelős államtitkára köszöntötte az egybegyűlteket. A közönséget fogyatékossgal élő fiatalok szórakoztatták: énekelt Agárdi Szilvia látássérült énekes, a dal szövegét a Siketvakok Országos Egyesülete (SVOE) tagjai jelölték, swinget adtak elő a Siketek Tanintézményének diákjai, népzenei blokkot a Vakok Általános Iskolájának tanulói. A műsort Huszka Zoltán, a Nem Adom Fel Együttes zenésze zongorajátékával zárta. Móga Erzsébet, a Kézzel Fogható Alapítvány elnöke meghatódva mondott köszönetet a múzeum dolgozóinak, az alkotóknak, az önkéntes tárlatvezetőknak, és rendkívül nagy örömmel töltötte el, hogy a már három éve megálmodott rendez-

vény megvalósulhatott.

Említést kell tennem arról a kiállításhoz szorosan kapcsolódó szakmai konferenciáról is, amelyet a már említett Kézzelel Fogható Alapítvány szervezett meg neves előadók részvételével. Az eseményre május 3-án, pénteken került sor a Szépművészeti Múzeum földszinti csarnokában.

A rövid megnyitó beszédet követően Dr. Csocsán Emmy, tiflopedagógus, a Dortmundi Egyetem professzora "Párbeszéd a művészet segítségével" címmel tartotta meg bevezető előadását. A professzor asszony rendkívül fontosnak tartja a kulturális értékek megismerésének ügyét az iskolákban, így örömmel tett eleget a felkérésnek. Engem előadásának a történetisége fogott meg. Elmesélte, hogy a rajz és ábrázolás tantárgyat az 1960-as években vezették be a Vakok Iskolájának tanárai egy tantervi módosításnak köszönhetően. Véleménye szerint ez lehetett a "párbeszéd" kezdete. Akkor még kezdetleges eszközökkel, papírra rajzoltak a diákok. Pálhegyi Ferenc pszichológus és gyógypedagógus arra a kérdésre kereste a választ, hogy a vak személyek képesek-e a háromdimenziós tárgyak kétdimenziós ábrázolására. A témával Csocsán Emmy is foglalkozik, tapasztalataira építette fel mondanivalóját. A technika és az informatika rohamos fejlődése, a művészek nyitottsága, kreativitása, az installációs technikák tették lehetővé a "párbeszéd" kialakulását, fejlődését, természetes meglétét. Fenntartója az érdeklődő egyén és a

művész maga. Értelmezésem szerint a művészet minden esetben a világ megismerésére, az információk átadására, az értékek és az egyéni látásmódok közvetítésére szolgál. Párbeszéd lesz a néző és az érdeklődő között.

Tervező munkájáról és projektjéről beszélt Vágó Szilvia (iparművész), akinek szerepeltek alkotásai a tárlaton. A fiatal művésznő porcelánnal dolgozik. Ismertette azt a tervező munkát, amelynek alapján elkészítette tárgyait. Vak emberek segítségét kérte ahhoz, hogy minél tökéletesebbek legyenek porcelánjai. A tárgyak majdnem mindegyike kézbe vehető. A homokfújással kivájt vájatok vezetik a kezét. Szilvia elmondta, hogy tárgyait elsősorban játéknak, kikapcsolódást segítő eszköznek, másodsorban pedig dísznek szánja. Én is megcsodáltam darabjait, a vájatokat díszítésnek hittem.

A fogyatékossgal élő emberek, ahogy bárki más is, egyéniek, sokfélék, az igényeik különbözőek, hangzott el Prónai Beátától, az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Karának tanárától. A megállapítás a látássérültekre különösen igaz, hiszen más-más igénye van a fényt érzékelő vagy az aliglátó, vagy gyengénlátó embernek, de ezt a vak olvasók bizonyára jól tudják. Örül a múzeumok akadálymentesítési törekvéseinek, az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtésének. Felhívta a publikum figyelmét az FSZK által 2008-ban kiadott könyvre is, amely a Múzeumok mindenkinek címmel jelent meg, és egyáltalán nem ismert a szakma köré-

ben.

Pandula András az egyetemes épített környezet megteremtéséről beszélt. A fizikai akadálymentesítés általános tudnivalóit ismertette.

Tudta, hogy a tapintható tárlatokat megtekintők kilencven százaléka a látók közül kerül ki? Dr. Bartos Zoltán, a Szépművészeti Múzeum Múzeumpedagógiai osztály munkatársa osztotta meg a számomra érdekes adatot. Ő részt vett az összes múzeumban megvalósuló tapintható tárlat tervezésében. Lelkesedéssel és tüzzel beszélt a szervezés, a tervezés, majd a megvalósítás folyamatairól. A kiállítások sosem egyformák, az mindig az adott kiállítótér, adott bemutatni kívánt tárgyak függvénye. A tapintható tárlat darabjai többnyire az eredetihez megtévesztésig hasonlító másolatok, melyek az időszaki kiállítások végén szerencsére sosem a szemétkébe, hanem a múzeum raktárába kerülnek, ugyanúgy, mint bármelyik kiállítási darab. A múzeumpedagógusok használják az eszközöket foglalkozásaik során. Tény, hogy a tapintható tárlat népszerű a családok, a gyermekek, a múzeumpedagógusok és a látássérültek körében egyaránt.

Bonecz Ervin, a 90 Decibel Project ügyvezető igazgatója számolt be ezt követően munkásságáról. Színházi előadásokat és múzeumi tárlatokat akadálymentesít csapatával. A Szépművészeti Múzeumban a hallássérülteket egy, az okostelefonos alkalmazás, a "SzépMűSL" (sing-language/jelnyelv) segíti, amely a QR kódokat használja a

képek, műtárgyak információinak jelnyelvvé alakításához. Jelenleg 15 tárgy érhető el a letölthető alkalmazással. Bonecz Ervin elmondta, hogy már fejlesztik a látássérültek számára is az okostelefonos elérést, természetesen a QR kódokat felhasználva ehhez.

A konferencia zárásaként az MVGYOSZ érdekvédelmi vezetője, Kroll Zsuzsanna volt a résztvevők beszélgető társa. Sok kérdés, gondolat maradt a levegőben a beszélgetést követően.

Hogy ki és milyen eszközökkel befogadója bármely művészetnek, hogy kit milyen mélyen érint meg egy-egy alkotás, véleményem szerint nem a szakemberek feladata eldönteni. A kérdést a személy érdeklődése, fogékonysága, környezete dönti el. A képző- és iparművészek, a múzeumok, az akadálymentesítéssel foglalkozó szakemberek, a jó szándékú művészetkedvelők- és pártolók, a pedagógusok, a barátok, az ismerősök, egy szóval a társadalom rengeteget tesznek azért, hogy létrejöjjön a párbeszéd a művészetekben az alkotó és a befogadó között.

Interjúalanyom, Móga Erzsébet, a Kézzel Fogható Alapítvány elnöke szintén sokat tesz azért, hogy a párbeszéd létrejöhessen a művészek és az érdeklődők között. Móga Erzsébet évek óta a Vakok Általános Iskolájában dolgozik, kerámia oktatóként.

Móga Erzsébetet először a kiállítás és a konferencia ötletéről kérdeztem. Megtudtam tőle, hogy az alapítvány az első nagyobb megmozdulását a Nádor

teremben tartotta meg 2010-ben.

Az akkor megvalósuló tapintható tárlat véleménye szerint érdekelte, sőt még most is érdekli az embereket. A kiállítást további megjelenések követték, az érdeklődők kisebb-nagyobb rendezvényeken nézhették meg az idő közben utazó tárlattá alakult művészeti alkotásokat. Egy szekszárdi látogatás után fogalmazódott meg a tanárnőben a gondolat, hogy nagyszabású konferenciát szervezzenek, mivel "A vakság, a minőség, művészet" elengedhetetlen pilléreiről, a lehetőségekről fontos beszélni. Természetesen teret kell biztosítani ahhoz is, hogy a nem iparművészeti egyetem elvégzett emberek, látók és fogyatékosokkal élők egyaránt, valahol megmutathassák tehetségüket.

A konferencia valóban az összefogás, az egymásért tenni akarás eredményeként valósult meg május elején. A Szépművészeti Múzeum rögtön a kezdeményezés mellé állt: biztosította a tapintható tárlat kiállító terét, valamint a konferencia helyszínét. Jó szándékú emberek nyújtottak segítő kezet. A művészek örömmel vitték a kiállításra elkészített darabjaikat, az önkéntes tárlatvezetők pedig szakszerűen, jókedvvel tettek eleget kötelességüknek, beavatták a kíváncsiskodókat a tapintás adta élményekbe. A lebonyolítókat nem pénz, hanem kizárólag az ismeretek egymásnak történő átadása, a művészetek terjesztése vezérelte.

Móga Erzsébetet terveiről is faggat-

tam. Elmondta, hogy az alapítvány egyik fő célja egy komplexen akadálymentesített, olyan állandó kiállítóhely létrehozása, ahol látássérült fiatalok állítják ki tárgyaikat. A látó művészek sem lennének kizárva, mert az ő alkotásaik is helyet kapnának. Az elképzelés tematikus tárlat létrehozása. Ehhez kapcsolódik Móga Erzsébet terve szerint egy úgynevezett tárlatvezető képzés elméleti- és gyakorlati tematikájának kidolgozása, esetleg a képzés akkreditálása. A hosszú távú cél nem más, mint a kiállításon látássérült fiatalok foglalkoztatása. Az alapítvány elnöke csapatával ezen fáradozik.

Megtudtam, hogy rövid távú cél vizont a május 2-4. között lezajlott rendezvényről egy kiadvány készítése, amely az előadások hanganyagát, a kiállított művek fotóit egyaránt tartalmazza. Erre pályázati forrásokból igyekeznek pénzt szerezni.

A Szépművészeti Múzeumban látott kiállítás utazó tárlattá nőtte ki magát. Várhatóan Debrecenben, Kecskeméten, Kiskunfélegyházán, Baján, Szegeden és Pécsen a közeljövőben láthatóak lesznek a tárgyak. Móga Erzsébet hangsúlyozta, hogy örült a megkereséseknek, hiszen így megszületett és folytatódhat a rendezvény utóélete.

A magam nevében gratulálok, és sok sikert kívánok munkájához, terveinek megvalósításához!

Kovács Judit

Jótekonysági gálaest az esélyegyenlőség jegyében

A Mozdulj! Közhasznú Egyesület integrált művészeti gálaestet szervezett május 5-én az esélyegyenlőség napja tiszteletére. A rendezvény jelmondata: "Esélyegyenlőség a művészetben" is sugallta, hogy valóban különleges műsor várja résztvevőit. Idén második alkalommal álltak együtt, egy színpadon ép- és fogyatékossgal élő művészek az Aranytíz Kultúrházban. A műsort Sándor Anikó, újságíró konferálta, házigazdái pedig a Mozdulj! Közhasznú Egyesület vezetői voltak. "Hisszük, hogy az integrált művészeti programokra igenis van igény, mert, ahogy Pilinszky János is mondta: "A művészetben a siketek hallanak, a vakok látnak, a bénák járnak, minden fogyatékossg teremtő erővé válhat" - hangzott el a köszöntőben.

Az esemény fővédnökségét Érdi Tamás, világhírű zongoraművész, a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével kitüntetett, Prima Primissima Díjas zongoraművész vállalta el. Zongorajátékával emelte az est fényét. Érdi Tamás Horgas Eszterrel szintén színpadra lépett, ahol Bizet Carmenjéből adtak elő egy rövid részletet. A fuvolaművész elmesélte felfedezését, miszerint a fuvola harántirányú tartása nem teszi lehetővé azt, hogy a játékos lássa uj-

jait hangszerén. Ennek köszönhetően kifejlődik az a képesség, hogy tényleg csak a szívünkkel, a lelkünkkel, a szellemünkkel, a belsőkkel muzsikálunk. Horgas Eszter úgy érezte, mintha évek óta együtt zenélne Érdi Tamással.

Szerencsére sokan elfogadták a felkérést, így a közönség láthatta Napsugár Anna hallássérült jel-táncművészt, a Rolldance táncscoportot, Sas Sándor paralimpikont, és a Táncos a csendben társulatot. Hallhatta továbbá Karácsony László színművészt, de ami a legnagyobb öröm számomra, hogy színpadra léphetett sok elismert látássérült személy is, többek között: Csányi Márton, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem másodéves hallgatója, Magyar Csaba, zongoratanár és Flamich Mária, énekes valamint Ézsiás László, versmondó.

A gálaest bevételét a szervezők a Somogyvári Gyermekotthon és Gyógypedagógiai Intézet javára ajánlották fel.

A magam nevében gratulálok sorstársaimnak, és örülök annak, hogy fellépésükkel öregbítik a látássérültek hírnevét.

Kovács Judit

Nincs akadály senki előtt

Korszerű helyi érdekképviselet

A képen dr. Tóka László látható

A kor diktátumaihoz alkalmazkodni kell. Ez alól nem lehet kivétel az érdekképviselet sem. A Vakok Szövetsége több mint 90 éve folyamatosan létező szervezet. A névváltozások és strukturális átalakulások mind-mind arra utalnak, hogy képes volt alkalmazkodni az adott történelmi korszakra jellemző gazdasági, politikai és társadalmi változásokhoz. Ezt példázza a Vakok és Gyengénlátók Baranya Megyei Egyesülete is, mint az MGYOSZ egyik tagja. Létrejött önmagában egyfajta politikai és gazdasági változásokhoz történő alkalmazkodásnak köszönhető. Az egyesület mindenkori választott tisztségviselői - köztük dr. Tóka László elnök - nyitottak arra, hogy olyan új eszközöket is használjanak az

egyesület céljainak megvalósítása érdekében, amire azelőtt nem volt példa és talán szükség sem.

Egy ilyen eszköz a PR. A PR egy angol kifejezés (Public Relations) rövidítése, amit magyarra szó szerint lefordítva nehéz értelmezni.

Kicsit bővebben kifejtve azt jelenti, hogy tervszerű és tartós erőfeszítést végez valaki azért, hogy egy szervezet és környezete között a vélemény és a viselkedés befolyásolásával kölcsönös megértést, jóakaratot és támogatást építsen és tartson fenn. Manapság egy látássérültek által létrehozott egyesület ezzel az eszközzel érdekképviseleti és érdekérvényesítő tevékenységet tud végezni. De hogy is néz ki ez a gyakorlatban? Egy megvalósult példát tárok a kedves Olvasó elé.

2013. április 13-án egész napos, Tubes nap elnevezésű rendezvénysorozat volt Pécsen a Kossuth téren, a fogyatékkal élők aktív részvétele mellett. Az esemény fővédnöke Herczeg Anita, a köztársasági elnök felesége volt. A rendezvényre a VGYBME is meghívást és egyúttal bemutatkozási lehetőséget is kapott. A helyszín kiválasztásakor fontos szempont volt, hogy az akadálymentesen megközelíthető legyen. Erre dr. Hoppál Péter országgyűlési képviselő, mint az egyik fő szervező kiemelt figyelmet fordított, lévén Pécs 2012-ben

elnyerte a LivCom Awards által adományozott Hozzáférhető Város kitüntető címet. A város számára fontos, hogy az új létesítmények és a belváros mellett a kulturális fesztiválokhoz (így az április 13-ai Tubes-naphoz) való hozzáférés is akadálymentes legyen. E célokkal a VGYBME is azonosul, ezért természetesen elfogadta a meghívást és a felkérést, miszerint egy 40 perces műsorral álljon ki a rendezvény színpadára. Az esemény kitűnő alkalmat nyújtott a szervezeti PR tevékenység folytatására, és ami nem elhanyagolható, a rendezvény reklámozását a város vállalta és a kitelepülés feltételeit is ingyenesen biztosította.

Mivel eddig még nem történt hasonló az egyesület életében, kihívást jelentett a program és a műsorszámok tervezése és előkészítése. A jól megfontolt stratégia azonban eredményesnek bizonyult.

Reggel 8 órától dr. Tóka László elnök, az egyesület tagjai és munkatársai közreműködésével egy háromszor három méteres filagória sátor egyik felében ismerkedhettek az érdeklődők a vak és gyengénlátó emberek életvitelét segítő, egy ép látású ember számára érdekes, vagy különleges eszközök használatával.

10 órakor hivatalos megnyitón mondtak köszöntőt dr. Páva Zsolt polgármester és a Civilek a Mecsekért Mozgalom képviselői

Majd kezdetét vette a fogyatékkal élőkkel foglalkozó szervezetek - köztük 11 órától a VGYBME - bemutatkozása. A műsorszámok között moderátor be-

szélt, így foglalva keretbe a színpadon zajló eseményeket.

A VGYBME részéről Elnök Úr és a szervezet mentora, Vincze Balázs, a Pécsi Balett igazgatója álltak elsőként mikrofon elé. Dr. Tóka néhány mondatban megismertette az egyesület céljait és tevékenységét a közönséggel, egyúttal azokat, akik még nem látogattak el rendezvényesátrába, szívélyesen invitálta. Vincze Balázs elmondta, hogy azért vállalta a látássérültek egyesületének mentorálását, mert csodálattal adózik azoknak, akik látás hiányában is képesek önállóan közlekedni, élni. Tanuló táncművészként neki is vakon kellett gyakorolnia, érezni, hogy hol helyezkedik el a térben és tudja, hogy ez nagyon nehéz dolog.

Őket Bálványosi Zoltán és kutyája Boszko követte, egy rögtönzött vakvezető kutyás bemutatóval. Utánuk Kozma János énekelt, aki magát gitáron kíséerte és Bojtorján, Koncz Zsuzsa, Republic és Kaláka dalokat adott elő. Aztán Kopa Marcell ifjú sorstársunk lépett fel. Ő Heltai Jenő, Az én kutyám című költeményét szavalta nagy átéléssel. A sort Schreier József, az örökké vidám lánycsóki tangóharmonikás zárta népszerű slágerekkel. Legnagyobb meglepetésemre a nézők közül volt, aki táncrea is perdült ott a helyszínen.

Az egyesület műsora minden tekintetben kiemelkedett a többi fogyatékkal élőket képviselő szervezet által prezentált előadás közül. Nem vagyok elfogult, ha azt mondom, hogy ez volt a leghosszabb, legtartalmasabb, legsokszínűbb és legszínvonalasabb mind kö-

zül.

A kis pavilonsátorban kora estig zajlott a segédeszköz bemutató és tájékoztató munka.

De hol itt az érdekképviselet? Az orrunk előtt. A vak és gyengénlátó emberek alapvető érdeke, hogy a társadalom velünk szemben tanúsított befogadó attitűdje növekedjen. Ne tekintsenek csodabogárként arra, aki fehér bottal kopogtatja a járdát maga előtt, miközben gyalogol, vagy arra, aki a boltban szinte az orrával olvassa el, hogy tejfölt vagy kefir tart a kezében. Bátran alkalmazzanak látássérült munkavállalót, mert segédeszközökkel bizony több munkakört is a látókkal azonos minőségben tudnak betölteni.

A látássérültségből eredő nehézségek, az azok leküzdését lehetővé tevő speciális eszközök megismertetése a látó emberekkel a vak és gyengénlátó emberek érdekében történik. Ha a többségi társadalom felé nyit a látássérültek csoportja, akkor a befogadás, elfogadás sokkal könnyebben megy majd. Ahhoz, hogy kapjunk valamit, például segítőkészséget, nekünk is adnunk kell. Ez esetben kellemes és érdekes élményeket, perceket kaptak azok, akik ellátogattak a Tubes napon a VGYBME sátrába, illetve megnézték az egyesület által létrehozott műsort.

Angyal Gábor

NYÁRNYITÓ PROGRAM TATABBÁNYÁN

Valamennyien jól tudjuk már, hogy május 5-e az Esélyegyenlőség Napja.

A május 6-ai, hétfői nap is ennek jegyében telt el Tatabányán. A városi és civil szervezetek összefogásával Képességpróba - Városi Esélyegyenlőségi Nap megtartására került sor a Fő téren.

A délelőtt 9 órakor kezdődő programsorozatot Bereznai Csaba alpolgármester nyitotta meg. A rendezvényen 10

különböző állomáson érzékenyítő programokkal és feladatokkal várták az érdeklődőket.

A nap folyamán közel 400 óvodás és iskolás találkozhatott a fogyatékkal élőkkel, és kaptak ízelítőt mindennapjaikból - mindezt játékos formában.

A látássérültek megmutatták, hogyan lehet hang és tapintás alapján élni saját világukban, a hallássérültek pedig a jelnyelvre "tanígtatták" az érdeklődőket.

A gyerekek kipróbálhatták a kerekesszékekkel és mankóval való közlekedést, valamint a fehérbotos akadálypályán bekötött szemmel kóstolgathatták

a tájékozódást.

Lehetőség volt a csörgölabda-játék kipróbálására is, míg a nap különlegessége a fővárosban, a fogyatékkal élőkét segítő kutyás bemutató volt.

Bízunk benne, hogy a látogatókban a rengeteg élmény hatására a szemléletváltás is kialakult a "mássággal" szemben.

Bár a szervezők a fiatal generációra helyezték a hangsúlyt, a felnőttek is figyelhetnek a fogyatékkal élőkre, nem csak ezen az egy napon.

Simon Katalin

Budapest csodái francia szemmel

Februárban érkezett egy nagyon érdekes e-mail. Francia látássérült csoport látogat Magyarországra több napos országjárásra. A Budapesten eltölteni kívánt napra kérték a Hermina Egyesület segítségét.

Természetesen vállaltuk, hogy összeállítunk nekik egy programot és segítünk aznap minél több helyre eljutni. Az igények és lehetőségek folyamatosan hozzáadtak és elvettek a végleges útitervből, és amikor eljött a nap, természetesen nem minden alakult úgy, ahogy terveztük.

Vendégeink Metz városából érkeztek. Vezetőjük Eric Guihard, aki olyan

szépen beszélt a magyar nyelvet, hogy sokáig azt hittem, származási okok állnak a nyelvtudás háttérében. Meglepődésemre elmesélte, hogy a lánya tanult Magyarországon, és annyira megtetszett neki a lánya által elmesélt világ és a magyar nyelv, hogy nyugdíjas éveit azzal töltötte, hogy magánszorgalomból megtanult magyarul.

A találkozásunk Budán rögtön egy problémával indult, mert az általunk választott parkolóházba nem fért be a kisbusz, amivel érkeztek. Szerencsére kiderült, hogy a környéken békés kertvárosi részben van lehetőségük parkolni, mivel - ezt korábban én sem tudtam

- a parkolási igazolványok nemzetközileg érvényesek.

Közlekedési eszköznek a BKV járműveit választottuk. Útközben figyelniünk kellett arra, hogy a sok látnivaló annyira lefoglalta barátainkat, hogy gyakran szétszéledt a csapat. Hol előre siettek, hol lemaradtak.

Kirándulásunk első állomása a Fővám-téri Vásárcsarnok volt. Ezt az állomást kifejezetten kérték tőlünk még a kirándulás megszervezése alatt, és nem értettem miért, mindaddig, míg oda nem értünk. A körülbelül 10.000 négyzetméter alapterületű csarnok nem csak lenyűgöző látvány, de belső területén olyan Hungarikumok vásárolhatók, mint a Pick szalámi, vagy a kalocsai piros paprika. Eric mesélte, hogy Franciaországban is próbálkoztak hasonló méretű csarnokok építésével, de nem jártak sikerrel. Tény, hogy a kis csapatot egész úton lenyűgözte a város építészeti stílusa.

Kirándulásunk második látnivalójaként a Lánchídon sétálhattunk át, ahonnan belátható a belvárosi Duna-part teljes hosszában. A Gellért-hegy a Szabadság szoborral, a Budai-vár, a Mátyás templom, a Halászbástya, az alagút, valamint átérve Budára és onnan visszanézve a Parlament.

Utóbbi túránk következő állomásaként lehetőségünk volt belülről is megcsodálni, csapatunk anyanyelvi arányait figyelembe véve francia idegenve-

zetéssel. Odavezető utunkon egy megállót utaztunk a Duna alatt a kettes metró vonalán a francia Alstom cég által gyártott metróon. Büszkeséggel töltötte el Őket, hogy hazájuk által gyártott járművel utazhatunk.

A parlamenti látogatás végeztével az eső is megérkezett, de útitervünknek és a szerencsének köszönhetően trolibuszon utazva mentünk keresztül az esőben fürdő városban.

A sok látnivaló után a Vakok Állami Intézetének vendégszeretetét élvezhetjük, ahol ebédünket fogyasztottuk el. Köztudottan a franciák sokat adnak a gasztronómiára, így jó érzéssel töltött el, hogy láthatóan ízlett nekik az ebéd. Ezt követte az ebéd utáni kávé, melynek a Hermina Egyesület irodája adott helyet. Megmutattuk vendégeinknek hol és mit dolgozunk, és az irodáinknak helyet adó MGVYOSZ Székházat is, amely ugyancsak említésre méltó építészeti remek.

A rövid pihenő után újra útra kelünk. A délután további részében a Vajdahunyad várat, a Széchenyi Fürdőt és a Hősök terét néztük meg, valamint a Szépművészeti Múzeum és a Műcsarnok épületét. Közben megpihentünk egy városligeti étterem teraszán, ahol egy pohár hideg limonádé mellett dalolni kezdett a kis csapat. Kérésünkre több francia dalt is elénekelték közösen.

Végül elindultunk vissza az autók-

hoz. Vendégeinknek lehetőségük volt megtapasztalni a délutáni csúcsforgalmat a tömegközlekedésben. Először busszal próbálkoztunk, de nem fért fel a csapat. Utána következett a kisközdalatti és a négyes villamos. Mindkét esetben a halkonzervben található szardíniákhoz hasonlóan éreztük magunkat. De láthatóan élvezték a tömeget, a város forgatagát.

Elérkezett a búcsú pillanata. Mindannyian remekül érezték magukat, és megígérték, ha legközelebb Pesten járnak, feltétlenül felkeresnek bennünket. Mi is így teszünk, ha Franciaországban

járunk.

Hazafelé elgondolkoztam. Útvonalunk során számos szobor, épület és tér impozáns látványa tárult elénk. Sok minden mellett nap mint nap elmegyünk, úgy, hogy észre sem vesszük azokat. Vendégeink kérdeztek rá sok esetben a nevezetességekre.

Most tűnt csak fel, mennyi szépséget és különlegességet rejt ez a város.

Elrejteti úgy, hogy ott van a szemünk előtt.